

Ieder kwartaal peilen VKW Limburg en UNIZO Limburg naar het aanvoelen van de Limburgse ondernemers en bedrijfsleiders over de economische gang van zaken in de bedrijven. De resultaten van deze bevraging worden verwerkt tot één globaal cijfer: de Polsslag Ondernemend Limburg (POL).

PERSBERICHT

Hasselt, dinsdag 3 april 2018

POL april 2018: +20,9

Evaluatie voorbije kwartaal voor het eerst in een jaar lager

Maar handelsdreigingen of aanhoudend winterweer tasten Limburgs ondernemersvertrouwen niet aan

Vooruitzichten komend kwartaal nog altijd op tophoogte

Groei tewerkstelling en investeringen op recordniveau

Vooral de Limburgse KMO's zitten 'in de flow'

Diensten- en productiebedrijven trekken de kar

Detailhandel kreunt, bouw en groothandel blazen warm en koud

De Polsslag Ondernemend Limburg van VKW Limburg en UNIZO Limburg, de vertrouwensindicator van de Limburgse ondernemers en bedrijfsleiders, loopt in april 2018 licht terug +21,9 naar +20,9. Toch blijft de POL daarmee op het op twee na hoogste niveau ooit noteren. De lichte tempering wordt veroorzaakt door de evaluatie van het voorbije kwartaal, die voor het eerst in een jaar wat terugliep. Vooral de indicatoren omzet en export namen wat gas

terug, maar tewerkstelling en investeringen noteren op recordniveau. De vooruitzichten voor het komende kwartaal blijven daarentegen nagenoeg status quo op het hoogst gemeten niveau ooit. Het vertrouwen van de Limburgse ondernemers in de toekomst blijft dus intact, ondanks een niet aflatende winter en de zenuwachtigheid rond mogelijk toenemende handelsbelemmeringen in de wereld.

De detailhandel heeft het al langer moeilijk. Mogelijk spelen o.a. de late winterprikken en uitblijvende lente mee, maar ook 2018 startte in ieder geval zwaar onder de verwachtingen voor de kleinhandelsbedrijven. De dienstensector is de enige die zowel qua vooruitzichten als qua voorbije kwartaal (nog) sterker uit de hoek komt. Tegelijkertijd blijven de productiebedrijven de best presterende sector, ondanks dat het voorbije kwartaal iets minder was dan het vorige recordkwartaal. Diensten en productie zijn momenteel de sterkhouders bij uitstek van de Limburgse economie. De groothandel en de bouw vertonen een volatieler beeld. Voor de groothandel was Q1 2018 een topkwartaal, maar de vooruitzichten voor het komende kwartaal zien er veel minder rooskleurig uit. Bij de bouwbedrijven is dit net andersom: een teleurstellend afgelopen kwartaal, maar meer dan wie ook optimistisch voor Q2.

Gekeken naar bedrijfsgrootte lijken voor vooral de KMO's in de juiste flow te zitten. Zij verstevigden de evaluatie van het voorbije kwartaal nog verder en doen de vooruitzichten verder stijgen. De grotere bedrijven laten daarentegen wat van hun pluimen, hoewel de grootsten onder hen nog altijd de ranking blijven aanvoeren. Voor de kleinere bedrijven was de start van 2018 heel wat minder. Toch kijken de kleinste bedrijven met minder dan 5 werknemers opvallend positief naar het komende kwartaal.

Ruben Lemmens, gedelegeerd bestuurder VKW Limburg: *"De Limburgse economie blijft het goed doen. Het voorbije kwartaal was net iets minder dan het vorige. De niet aflatende winter, die op veel bedrijven en sectoren een grotere impact heeft dan men op het eerst zicht zou denken, speelde hierin mogelijk mee. Maar de vooruitzichten blijven historisch hoog. De Limburgse bedrijven laten zich duidelijk niet uit het lood slaan. Ook niet door de onder druk staande internationale vrijhandel, een evolutie die ons toch zorgen baart. Zij blijven volop aanwerven en investeren. De economische heropleving werd de voorbije drie jaar ondersteund door sterke beleidsmaatregelen. Verkiezingen mogen echter geen alibi zijn om daarin te verslappen. De toekomst moet nu voorbereid worden. Vooruitzien. Daadkracht. Zeker rond ruimte voor bedrijven, rond mobiliteit, investeringen in infrastructuur,... 'Het gaat toch goed' mag niet de vijand van onze 'toekomst' zijn."*

Bart Lodewyckx, gedelegeerd bestuurder UNIZO Limburg: *"Er wordt wel eens gezegd: 'Je moet het dak herstellen als de zon schijnt'? Waarmee wordt bedoeld dat je moet investeren op momenten dat de economie goed draait. Welnu, onze economie trekt weer aan, het ondernemersvertrouwen blijft op hoog niveau en ondernemers durven terug investeren. Reden voor UNIZO om aan de overheid te vragen om met gezond verstand en doelgericht mee te gaan in die gunstige flow en ook te investeren. Maar naast investeringen vragen wij diezelfde overheid ook om andere uitgaven kritisch onder de loep te nemen. Want ondanks eerdere inspanningen van deze regering blijft België kampen met een overheidsbeslag van meer dan 50%. Of eenvoudiger gezegd: van alles wat onze totale economie opbrengt, geeft de Belgische overheid meer dan 50% terug uit. Daarmee is ons land een 'big spender' wat zich vertaalt in een zeer hoge belastingdruk. Sommigen zeggen dan: niet alleen de hoogte van belastingen is van tel, maar ook wat je ervoor in de plaats krijgt. Dat klopt, ware het niet dat België op dat laatste vlak vaak zeer middelmatig scoort. Denken we maar*

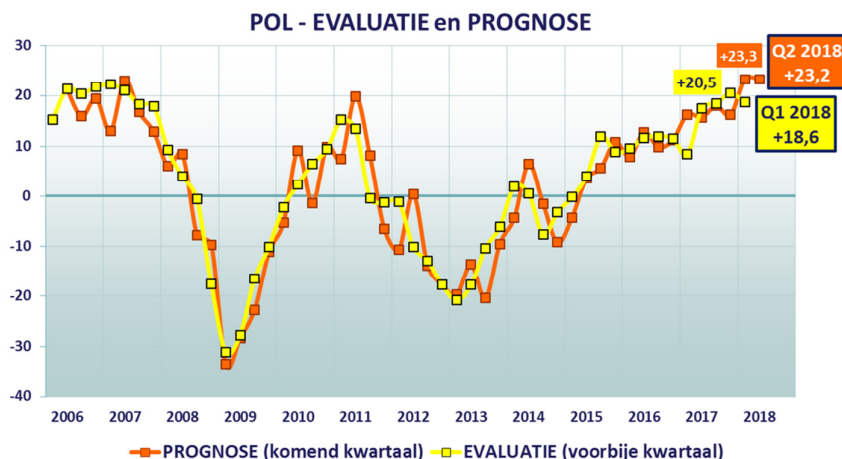
aan onze mobiliteit en infrastructuur. Kunst is dus om de juiste keuzes te maken. Wij blijven daarom dromen van een overheid die haar uitgaven plant als een goede ondernemer. Want als 'big spender' uitgaven doen met andermans centen is makkelijk. Maar als je dat doet met je eigen centen, dan denk je er net iets beter en kritischer over na. En dat weten onze ondernemers als geen ander...."

De POL daalt licht naar +20,9

Ondanks de **lichte daling van +21,9 in januari naar +20,9** blijft de POL in **april 2018** op hoog niveau acteren, met het derde hoogste cijfer in 12 jaar POL. Enkel vorig kwartaal en in april 2007 werden nog iets hogere waarden opgetekend. Daarmee noteert de POL reeds voor het **dertiende kwartaal op rij** op een positief niveau, met een **duidelijke overweging aan optimistisch** gestemde ondernemers.

1ste kwartaal 2018 iets minder sterk dan verwacht...

Een iets minder sterk ingeschat 1ste kwartaal ligt aan de basis van de daling van POL. **Het afgelopen kwartaal loste met +18,6 de verwachtingen van drie maanden geleden (+23,3) niet helemaal in.** Ook in vergelijking met het vierde kwartaal van 2017, geëvalueerd met een cijfer van +20,5, was het **net iets minder**. Bij de vorige 3 kwartaalmetingen ging de evaluatie van het voorbije kwartaal nog telkens crescendo. Niettemin is enige nuancering is op zijn plaats, want Q1 2018 is **wel nog altijd het 2de beste kwartaal van de voorbije 10 jaar**.

Het is vooral de **evolutie van Omzet en Export** die in het eerste kwartaal, na de voorgaande topscores, **wat gas moesten terugnemen**. Niettemin blijven zij met respectievelijk **+26,6 en +20,5 ruim in de plus** opereren. Daar staat tegenover dat in het voorbije kwartaal **met +23,3 qua Tewerkstelling een all time high** positieve evolutie wordt opgemerkt. Ook de indicator inzake **Investerings** steeg in Q1 2018 verder door tot **+26,4**. Enkel in het eerste kwartaal van 2007 lag dit cijfer nog iets hoger. De **evolutie van de Winstmarge** kon de voorbije drie maanden de **verwachtingen (+5,9) niet inlossen** en dook terug onder de nullijn: **van +1,1 naar -3,7**.

... maar vooruitzichten blijven positiever dan ooit

Het iets minder sterk dan verwachte eerste kwartaal heeft het **vertrouwen van de Limburgse ondernemers in de toekomst van de Limburgse economie hoegenaamd niet aangetast**. De **vooruitzichten voor het komende kwartaal** blijven nagenoeg **status quo op +23,2** en dus op het niveau van de **recordscore** drie maanden geleden (+23,3).

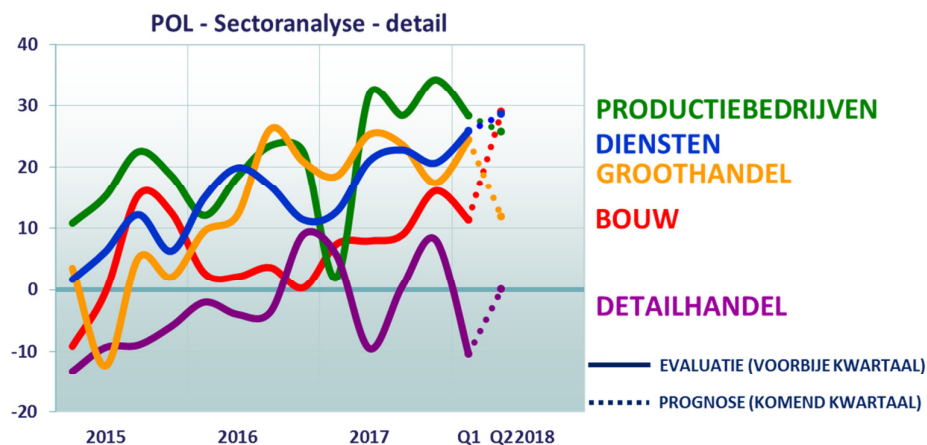
Gekeken naar de verschillende indicatoren, zien we telkens de omgekeerde tendens bij de evaluatie van het eerste kwartaal. De recordscores inzake Tewerkstelling en Investerings worden met **+20,9 en +21,7** naar verwachting het komend kwartaal **een beetje getemperd**. Voor Omzet daarentegen gaan de vooruitzichten omhoog, zowel t.o.v. vorig kwartaal als de prognose van 3 maanden geleden. **+39,9** is zelfs de **hoogste prognose in 10 jaar**. De **verwachte evolutie m.b.t. Export** is in vergelijking met het vorige kwartaal eveneens **opwaarts gericht: +23,2**. Ook inzake de evolutie van de Winstmarge blijft het optimisme, ondanks de gerealiseerde terugval in Q1, overeind en **stijgen de prognoses verder door tot + 10,5**.

SECTORANALYSE

Detailhandel start 2018 desastreus

Diensten en Productiebedrijven constante sterkhouders

Bouw en Groothandel blazen warm en koud

▪ **BOUW: minder kwartaal kan sterk optimisme niet breken**

De **bouwsector** kon de stijgende lijn sinds eind 2016 niet helemaal doortrekken. Het **eerste kwartaal van 2018 draaide een stuk minder goed (+11,4)** uit dan het laatste van 2017 (+16,4) en bleef daarmee sterk onder de verwachtingen (+27,3). De omzetprestaties in Q1 (van +35,2 naar +13,5) zijn samen met de negatieve evolutie van de winstmarge (-8,3) de boosdoener. Tewerkstelling (+19,4) en vooral investeringen (van +10,0 naar +19,9) evolueerden wel gunstig. Niettemin temperen de bouwbedrijven hun vooruitzichten voor komend kwartaal niet. Met **+29,0** worden ze zelfs de **meest optimistisch gestemde sector**. Getuige daarvan ook de prognose van +56,5 qua omzet. Ook inzake tewerkstelling (+28,6) en evolutie van de winstmarge (+25,0) hebben de bouwbedrijven **de hoogste verwachtingen**.

▪ **PRODUCTIEBEDRIJVEN: jobs en investeringen**

Bij de **productiebedrijven** blijft het globale sentiment zeer positief. Hoewel **nog steeds duidelijk de sterkst presterende sector**, was het evaluatiecijfer van **+28,4** voor Q1 2018 wel wat minder goed dan Q4 2017, dat met +34,3 dan ook een record schreef. Tegelijkertijd was dit evenwel ook een stuk boven de verwachting van +25,0. De productiesector presteert al vier kwartalen op rij op een opvallend hoog niveau van rond de +30. In het eerste kwartaal werd vooral **duchtig geïnvesteerd en aangeworven**, met telkens cijfers van meer dan +40. Omzet, export en winstmarge gingen wel duidelijk lager. De **vooruitzichten** zijn iets minder euforisch dan in de bouw, maar **blijven zeer positief ogen**. In vergelijking met de prognose van 3 maanden geleden stijgen ze zelfs licht tot **+25,8**.

▪ **DETAILHANDEL: 2018 start in mineur**

Een heel ander verhaal in de **detailhandel** dat **2018 duidelijk in mineur startte**. De evaluatie van het eerste kwartaal strandt op een cijfer van **-10,4**, komende van +8,2 drie maanden terug. In tegenstelling tot de verwachte verbetering, gingen **alle deelindicatoren in belangrijke mate achteruit**. Omzet en

export deelden in de klappen met respectievelijk -11,0 en -25,0. Enkel inzake investeringen kon met +6,1 een positief cijfer worden opgetekend, maar ook dat is een duidelijke verachtering t.o.v. het laatste kwartaal van 2017. In vergelijking met het eerste kwartaal, kleuren de **voorzichten gelukkig wel terug wat positiever**, al blijven ze **ver onder deze van de overige sectoren**.

- **GROOTHANDEL: topkwartaal doet toch twifelen**

Bij de collega's van de groothandel zien we een opvallend **omgekeerd beeld**. Voor de groothandelsbedrijven was het **eerste kwartaal van 2018 een stuk beter** dan het laatste van vorig jaar. Een van de beste kwartalen van de afgelopen jaren zelfs en met +24,5 ook een stuk beter dan verwacht. Op de omzet na, dat evenwel op +50,0 blijft noteren, gaan **alle deelindicatoren er fors op vooruit**. Daar staat evenwel tegenover dat groothandel met een **minder roze bril (+11,8) naar het tweede kwartaal van dit jaar** kijkt. In vergelijking met vorige prognoses verwacht de groothandel vooral veel minder in te zetten op investeringen (+7,4) en extra tewerkstelling (+11,1). Ook wordt een duidelijke **achteruitgang inzake winstmarges gevreesd**.

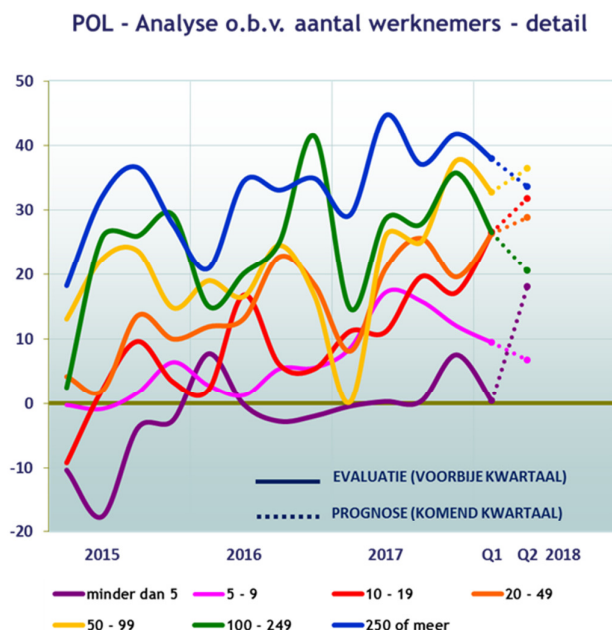
- **DIENSTEN: beter én hoger**

In de dienstensector tenslotte is het sentiment momenteel het **meest positief**. Het is de **enige sector waar het afgelopen kwartaal beter werd beoordeeld** (van +20,7 naar +25,8) **én de voorzichten in de lift** zitten (van +27,6 naar +28,6). Q1 2018 was voor de dienstenbedrijven het **beste kwartaal in 10 jaar**. Enkel in de periode 2006-2007 floreerden de dienstenbedrijven nog iets sterker. Als enige sector noteert de evolutie van de winstmarge hier positief (+4,7), al is dat een lichte achteruitgang t.o.v. drie maanden geleden. Voor het overige gingen alle deelindicatoren er duidelijk op vooruit. Voor **komend kwartaal** rekenen de dienstenbedrijven vooral op **omzetgroei en een verbetering van de winstmarges**.

ANALYSE op basis van de BEDRIJFSGROOTTE

Vooral de Limburgse KMO's opvallend goed in vorm

Kleinste bedrijven laten de moed niet zakken

- Bij de **kleine KMO's**, de Limburgse bedrijven met **10 à 50 werknemers**, verstevigde de POL in het eerste kwart van 2018 in belangrijke mate. Zij **combineren een duidelijk sterker eerste kwartaal (+26,5), met verder toenemende vooruitzichten rond +30**.
- De **grote bedrijven** (meer dan 100 werknemers) blijven het goed doen, maar vertonen daarentegen toch een duidelijke **terugval in het eerste kwartaal, terwijl de vooruitzichten verder dalen**. De **grootste bedrijven** (250 of meer werknemers) blijven wel het hoogste noteren van alle sectoren (+37,9). Maar de bedrijven met 100 tot 250 werknemers vallen sterker terug, zeker qua optimisme voor het komende kwartaal (naar +20,5).
- De **grotere KMO's**, met **50 tot 99 werknemers**, zwemmen er tussenin. Zij tekenen, ondanks een daling, voor de tweede beste prestatie van alle groottecategorieën in het voorbije kwartaal en kijken met +36,4 bovendien het **meest positief naar het komende kwartaal**.
- Voor de **kleine bedrijven** (minder dan 10 werknemers) was de start van 2018 een pak minder en voor de kleinsten (max. 4 werknemers) zelfs wat terug naar af (+0,4). Des te opvallender dan ook dat net deze kleinste bedrijven een pak optimistischer (+18,0) uitkijken naar het komende kwartaal dan hun iets grotere collega's (5 tot 9 werknemers; +6,8).